

De Duintuin heeft doorkijkjes naar het landschap en beplanting die refereert aan de duinen. Groot zijn Pinus, Hippophae en Salix. De laatste twee allebei grijsbladig, net als *Olearia virgata* die in losse boogvorm als entree dient. Groepen *Stipa tenuifolia* zorgen voor golfbewegingen. Tussen die golven groeit grijsbladige zeekool, *Crambe maritima*.

In de tuin *Vuur en Vlam* spelen rood en oranje de hoofdrol. Bloemen van o.a. *Crocosmia* 'Lucifer', *Dahlia* 'Bishop of Auckland' en *Kniphofia* 'Alcazar', blad van *Heuchera micrantha* 'Palace Purple', *Imperata cylindrica* 'Red Baron', *Phormium cookianum* 'Black Adder' en *Acaena microphylla* 'Kupfertepich'. Amberbomen zorgen voor vuurwerk in het najaar.

In de, min of meer, symmetrisch ingevulde *Hof van Helena* speelt wit de hoofdrol. *Romneya coulteri* valt op omdat die het in Nederland meestal laat afweten. Geraffineerd is het gebruik van grijsbladige planten als *Hebe*, *Stachys* en *Dorycnium*. Witbontbladige planten groeien er harmonieus tussendoor, *Miscanthus* bijvoorbeeld.

Bretonse inspiratietuinen vol bijzonder sortiment

Vanuit een goed doordacht startontwerp, realiseerden Erwin Straalman en Hanneke van Nuland zeventien inspiratietuinen in noordelijk Bretagne. Tuinen die sinds kort voor publiek zijn opengesteld. Vanwege de aanwezige warme golfstroom groeien er planten uit alle continenten en is het groeiseizoen extra lang.

Hanneke van Nuland en Erwin Straalman
www.les-jardins-de-kerfouler.nl

Tekst en Beeld Emiel van den Berg

Erwin Straalman en Hanneke van Nuland leerden elkaar kennen tijdens hun studietijd. Zij volgde de opleiding voor bloemist, hij die voor hovenier. Nadat Straalman enkele jaren als hovenier had gewerkt, besloot het stel een bloemisterij te beginnen. Er volgden 25 succesvolle jaren, waarna ze besloten om het roer drastisch om te gooien. In Bretagne – „we werden meteen verliefd op deze regio” – kochten ze een terrein van 1 ha met daarop verschillende gebouwen die dicht tegen de weg liggen.

In 2010 verhuisde het stel. In eerste instantie wilden ze op het geheel open terrein een camping beginnen, maar berekeningen maakten al snel duidelijk dat daar in de zomerperiode te weinig geld mee te verdienen viel. Ze besloten om van een klein gebouw een vakantie-

woning te maken. Van Nuland: „Daarmee kunnen we jaarrond geld verdienen. Het hele terrein bleef daardoor beschikbaar om er inspiratietuinen te realiseren. Een lang gekoesterde droom.”

Tijdens het opknappen van de gebouwen smeadden de twee plannen hoe die tuinen eruit moesten zien. „Je moet eerst goed de woonruimtes ervaren voordat je met die tuinen kunt beginnen”, legt Straalman uit. Het tuinontwerp volgde echter snel en opmerkelijk genoeg werd dat in één keer uitgewerkt. Slechts in details kwamen er later aanpassingen.

Centraal in het tuinplan ligt een hoofdlijn die haaks staat op het middelste en hoogste gebouw. Een huisje van meer dan tweehonderd jaar oud dat er van binnen nog geheel authentiek uitziet. Dit is nu de Salon de Thé met aansluitend

terrassen in de theetuin. Na een tuinbezoek vindt hier het napraten plaats. Precies op deze dieptelijn ligt ook de langwerpige jeu-de-boules-baan en aan het einde de halfronde theatertuin. Links en rechts van de lijn liggen de andere thematuinen.

In eerste instantie waren er ideeën voor wel vijftig thema's, het werden er uiteindelijk zeventien. „Maar er is nog ruimte voor uitbreiding.” Tijdens het uitwerken van het gehele plan berekende Straalman per tuin hoeveel ruimte er ongeveer voor nodig was. Daarna werden de ruimtes zo op elkaar aangesloten dat ze via één routing allemaal te bezichtigen zijn. „Waarbij we het belangrijk vonden dat de sferen elkaar afwisselen, een drukke tuin wordt gevolgd door een rustige tuin.” En de ruimtes onderling zijn

gescheiden door circa 2 m hoge wanden. Soms in de vorm van een haag, soms gemaakt van dode materialen als staal of - later aangesmeerde - baksteen.

Behalve over de vlakverdeling werd vooraf ook goed nagedacht over het grondverzet. Straalman bekeek per tuin wat er aan extra grond nodig was. Soms waren terpen gewenst voor hagen, om sneller resultaat te krijgen. Om die reden zijn ook de borders in de witgrijze tuin naar achter toe opgehoogd. In de theater-tuin kwamen trapsgewijze ophogingen als 'tribune' en golvende heuvels geven de duintuin een zo natuurlijk mogelijk uitstraling. Straalman: „De uiteindelijke optelsom van de hoeveelheid grond maakte duidelijk hoe groot de inhoud van de zwembijver kon worden.” Het ontwerpen en het invullen van alle ontwerpen deden Straalman en Van Nuland samen. Van Nuland was vooral van de gedetailleerde invulling, Straalman van de onderlinge verhoudingen tussen de ruimtes.

De bedoeling was uiteraard om publiek te trekken en in 2014 gingen de tuinen

officieel open. Inmiddels wordt de tuin druk bezocht door mensen uit alle windstreken. „Ook door vakgenoten, wat ons bijzonder blij maakt.” Artikelen in Franse tuinmagazines zitten eraan te komen, fotografen hebben al een en ander vastgelegd.

(Sub)tropisch

Les Jardins de Kerfouler ligt niet ver van de Bretonse kust, het bekende Île de Batz ligt op circa 30 kilometer, plus een kleine boottocht. Het eiland staat bekend om de warme golfstroom waaraan het ligt. De hele omgeving geniet mee van dit bijzondere natuurfenomeen, het klimaat is hier subtropisch te noemen. Straalman: „De klimaatwisselingen zijn hier minimaal en de winters vallen heel laat in en zijn kort. Een paar graden vorst kunnen we krijgen, maar altijd van korte duur. Meest bijzondere is dat het groeiseizoen hier twee tot drie maanden langer duurt dan in Nederland. Daarom heeft onze tuin nu al zo'n volwassen uitstraling en hebben veel planten een periode van herbloei.”

Extra werk betekent dat wel. Onkruid groeit langer door en hagen moeten vaker worden geknipt. „Vanaf het begin goed bijhouden dus.”

Wie door de tuinen wandelt, komt een grote diversiteit planten tegen. Veel is afkomstig uit de zuidelijke continenten. De zware leemachtige grond waarin ze groeien werd wel geregeld aangepast. „Planten die dat nodig hebben, kregen extra compost en goede aarde mee. Dat bestelden we bij professionele bedrijven. Compost van bijvoorbeeld de gemeente bevat vaak te veel onkruidzaden.”

De tuinen vormen geen uitzonderlijke attractie binnen de regio. Die kent tal van andere tuinen én kwekerijen die zeer de moeite waard zijn en de contacten onderling zijn sterk. Veel planten komen ook van regionale kwekers. Van Nuland: „Gepassioneerde mensen met bijzondere collecties, soms maar twee of drie exemplaren per soort, maar altijd met een verhaal.” De planten waarvan grote groepen zijn aangeplant en ook de vele hagen komen voornamelijk uit Nederland. <

Les Jardins de Kerfouler

Een wandeling door Les Jardins de Kerfouler leidt de bezoeker door zeventien verschillende tuinen. Bij de entree ligt de Salon de Thé met de aansluitende terrastuin in roze-lila tinten (1). In Blauw en Limoen (2) is gecombineerd met geel en blauw. Via de Hagentuin (3) en de Groene Galerie (4) kom je in de Natuurtuin (5), de Ciderpassage (6) – een hol weggetje met appelbomen, verwijzend naar de Bretonse cider – en het Blotevoetenpad (7) met tien verschillende ondergronden. Bij Vuur en Vlam (8) en de Marokkaanse patio (9) staat kleurgebruik centraal en de jeu-de-boules-baan (10) – omarmd door zes *Nothofagus antarctica* – zorgt daarna voor rust. Zen in Bretagne (11) verwijst naar de spirituele wereld. Na de Theatertuin (12) volgt de Duintuin (13) en in de Hof van Helena (14) draait alles om wit- en grijs tinten. De tuin van Tante Agata (15) is een moes-, groente-, fruit- en bloementuin. Via een rondje langs de zwembijver met daaromheen grote groepen vaste planten (16) eindigt de wandeling op de zogenoemde *cour* bij het woonhuis (17).

Bij De Marokkaanse Tuin denken veel mensen meteen aan Jardin Majorelle. Die tuin hebben Straalman en Van Nuland echter niet bezocht, inspiratie haalden ze uit bladen en boeken. Geur staat centraal, van o.a. *Trachystemon*, *Tagetes*, *Citrus*, *Jasminum* en *Mentha*.

In de Hagentuin vallen de vele snoeivormen op van bijvoorbeeld *Myrtus*, *Lonicera*, *Santolina* en *Elaeagnus x ebbingei*, waarvan ook fraaie hagen te bewonderen zijn. „Een onderschatte haagplant.” Ook *Griselinia* groeit hier goed als haag. Op de terpen vormt *Hydrangea paniculata* 'Limelight' een losse haag.

In de Natuurtuin draait het om inheemse planten. Door versclaring van de grond wordt de vegetatie steeds rijker. „We vinden dat ook kinderen enthousiast moeten worden van onze tuinen. Vandaar de grote variatie en dit blotevoetenpad. Ook is er een groene tunnel die leidt naar de schat van Kerfouler.”

De Groene Galerie heeft elk jaar een andere expositie. De neutraalgroene ruimte laat kunst goed tot zijn recht komen. Van *Taxus* zijn zuilen gemaakt en als bodembedekker groeit er *Rubus pentalobus* 'Green Carpet'. Ook in de 'scheuren' in de vloer van staalplaten groeit deze *Rubus*. In alle vier de hoeken staan meerstammige *Quercus ilex*.

Tegen de zuidgevel van de privéwoning groeien planten uit onder andere Australië en Nieuw-Zeeland. Door de beschutting bloeien er vrijwel jaarrond planten. De gebruikte stenen zijn afkomstig uit steengroeven uit de omgeving. „Elke groeve heeft steen in zijn eigen kleur.”

